

DATUM 10-2-2020
AAN De commissie BEM
VAN Robert Strijk
ONDERWERP Reactie technische vragen en opwaardeerverzoeken

Hierbij mijn reactie op uw technische vragen en uw opwaardeerverzoeken. Ik wens van dit moment gebruik te maken om mijn excuses uit te spreken dat ik uw vragen niet mondeling kan beantwoorden. De portefeuille Europa maakte het helaas noodzakelijk dat ik 12 februari in Brussel ben.

Technische vragen GroenLinks

- Kan GS een overzicht geven van wat volgens het college de voor en nadelen zijn van het voortzetten van het huidige beleid dan wel verbreken vriendschapsband? Indien mogelijk met weging van verschillende argumenten.
Wat u vraagt is feitelijk wat wij beogen met de door u in motie 56 gevraagde evaluatie. Deze gaan we u zo snel mogelijk, maar alvast voor de komende commissie BEM vergadering, toesturen.
- Wat voor maatregelen worden genomen om risico's van Chinese inmenging in NLe politiek te beperken bij het aantrekken van Chinese bedrijven (denk aan invloed van China op buitenland politiek 16+1 overleg, etc).
Wij hebben uw vraag begrepen als de vraag hoe we voorkomen dat de Chinese staat bepaalde zaken vraagt aan de Nederlandse overheid of Nederlandse politieke actoren in ruil voor Chinese investeringen. Deze vraag hebben wij voorgelegd aan onze partners bij het Rijk. Het antwoord vanuit het Rijk: Het kabinet creëert bewustwording over waardeverschillen tussen Nederland en China en over wat China beweegt, doet en wil met betrekking tot waarden. Dit gebeurt onder andere via kritisch, publiek debat – een belangrijke verworvenheid van open samenlevingen als de Nederlandse. Overigens geldt ook op dit punt dat we verbinding wordt gezocht met EU-partners, gelijkgezinde landen en anderen. Zover ons bekend speelt deze vraag niet in de provincie Utrecht.
- op welke wijze wordt de rest van het proces van deze evaluatie nu vormgegeven?
De evaluatie wordt momenteel afgerond en zal snel met de betrokken bestuurder worden besproken. Op uiterlijk 10 maart hopen we de evaluatie en een Statenvoorstel met ons voorstel voor de toekomst van onze relatie met Guandong vast te stellen en deze naar u toe te sturen. Tijdens de BEM vergadering en de PS vergadering kan de in motie 56 gevraagde discussie plaatsvinden.
- Weten alle bedrijven/organisaties die meegaan wat er in de rest van hun productieketen gebeurt qua waarborgen van mensenrechten, duurzaamheid en veiligheid?
De bedrijven worden geïnformeerd tijdens voorlichtingsbijeenkomsten door Trade en Innovate partners, Utrecht Region maakt hier deel van uit. Voor onze vorige missie hebben wij samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken een bijeenkomst voor de bedrijven georganiseerd waarin het expert van Ministerie hen tips hebben gegeven t.b.v. veiligheid. Wij zijn ook bezig om een flyer te maken voor bedrijven t.b.v. hun handelsactiviteiten in China waarin wij juist mensenrechten, duurzaamheid en veiligheid zullen belichten.

Opwaardeerverzoeken

- De **SP** wil graag de **SB over Guandong** opwaarderen. Motivatie: We hebben in januari een goede informatiesessie gehad over de vriendschapsband. Het is volgens de SP-fractie een goed idee om naar

aanleiding van deze informatiesessie in de commissie te spreken over de toekomst van de vriendschapsband. Ons sprak het pleidooi van Dr. Deklerck om binnen de vriendschapsband te komen tot heldere wederzijdse peilpunten mbt mensenrechten. Met name de onderdrukking van arbeidsrechten/recht op organisatie is voor de SP-fractie een speerpunt. Zowel in China als in Nederland.

In motie 56 heeft PS de wens uitgesproken te willen discussiëren over de toekomst van de relatie met Guandong . U heeft daarbij GS opgeroepen om voorafgaande van dit debat een evaluatie uit te voeren. De informatiesessie was een eerste stap in deze evaluatie. Deze evaluatie wordt nu afgerond. GS zal u de evaluatie samen met een Statenvoorstel over de toekomst van onze relatie met Guandong voor de BEM vergadering van 18 maart toesturen. Dat lijkt ons het moment om op basis van alle informatie een goede discussie te hebben over de toekomst van de relatie met Guandong.

- **GroenLinks** wil graag hun complimenten overbrengen voor de georganiseerde evaluatie. Daarnaast, een aantal politieke vragen:
Gezien het belang van bevorderen van gezond leven, duurzaamheid en circulaire economie, zowel hier als China, is het mogelijk om van alle bedrijven die mee willen op een economische missie te eisen dat zij ketenverantwoordelijkheid nemen voor hun productieketen, en een charter maatschappelijk verantwoord ondernemen ondertekenen waarin zij zich hier toe verplichten? Of anders, de OESO regels omtrent supply chain management, zoals Amnesty voorstelde?
Is het mogelijk om:
 - o Alle deelnemers naast over de veiligheid, ook een college over mensenrechten mee te geven?
Dat is mogelijk. Zoals we in ons antwoord op uw technische vragen hebben aangegeven, is er ruimte om voorlichting te geven. Wij zijn alvast ook bezig om een flyer te maken voor bedrijven t.b.v. hun handelsactiviteiten in China waarin wij juist mensenrechten, duurzaamheid en veiligheid zullen belichten.
 - o Een mensenrechtenorganisatie mee te nemen op de bedrijvenmissies naar China, om gesprekken daar in de juiste context te kunnen plaatsen? (bv, Amnesty International)
Het meenemen van een mensenrechtenorganisatie bij een bedrijvenmissie zou de effectiviteit van de bedrijvenmissie bemoeilijken en daarmee de investering van publieke middelen beduidend minder effectief maken. Daarnaast is het maar de vraag of een vertegenwoordiger van een mensenrechtenmissie in die hoedanigheid wordt toegelaten. Amnesty International wordt bijvoorbeeld niet toegelaten in China.
 - o De toegang die provincie Utrecht creëert voor bedrijven, ook te creëren voor mensenrechten organisaties richting Chinese overheid, en maatschappelijk middenveld in China?
De toegang van de provincie Utrecht creëert de mogelijkheid om op bestuurlijk niveau gevoelige onderwerpen ter spraken te brengen. Wij hechten er aan dat het op een manier gebeurt die het meest impact heeft en daarom wordt het bespreken van gevoelige onderwerpen in nauwe samenwerking en met advies van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de diplomatieke posten in China opgepakt. Zoals hierboven aangegeven weten we niet of het mogelijk en effectief is om een mensenrechtenorganisatie mee te nemen op een bedrijvenmissie.
- Als **PvdA** hebben we naar aanleiding van uw brief en onderliggende stukken de volgende vragen:
 - o Welke mensenrechten zijn precies aan de orde gekomen in de gesprekken met de gouverneur?
*In het openbare gedeelte hebben wij op advies van Amnesty International en het ministerie van Buitenlandse Zaken gekozen om het meest acute onderwerp voor Guangdong aan te kaarten, met name arbeidsrechten.
Het zou ongepast zijn om de private conversatie hier te openbaren.*
 - o Heeft u de onrust in Hongkong en Xinjiang besproken? Zo ja, op welke wijze En wat was de reactie van de autoriteiten op de vragen? Zo nee, waarom niet besproken, wetende gevoeligheid van de Staten en de motivering in de aangenomen motie?

In de reactie op uw motie heeft de gedeputeerde aangegeven de discussie aan te gaan daar waar het passend is. Daarbij is ook aangegeven dat passend datgene is waar de vicegouverneur daadwerkelijk over gaat. Tevens is het bespreken van de onrust in Hongkong en Xinjiang geen onderdeel geweest van het vastgestelde oproep aan GS. De onrust in Hong Kong is overigens vanzelfsprekend een onderwerp van discussie geweest tijdens onze hele missie. Hong Kong ligt immers naast Guangdong. De situatie in Xinjiang is niet besproken.

- Volgens Amnesty zijn mensenrechten geen vrijblijvendheden, maar juridische verplichtingen die een land aangaat met de internationale gemeenschap. Op welke manier is de gouverneur gewezen op verzaakte verplichtingen tegen minderheden in China?
Niet. In 2015 hebben wij overigens gezamenlijk met Guangdong in Utrecht een culturele voorstelling georganiseerd geïnspireerd door minderheden van Chaoshan, een steek ten oosten van Guangdong.
- In welke mate heeft onze vriendschapsband geholpen bij deze gevoelige vragen te stellen? Kunnen we stellen dat wij een streepje voor hebben en daardoor meer vragen kunnen stellen, of liggen de verhoudingen anders? Graag een toelichting.
Zonder vriendschapsband zouden we geen gesprek met de vicegouverneur hebben en deze onderwerpen niet kunnen aankaarten. Het ligt immers niet voor de hand dat een gedeputeerde van een provincie met 1,2 miljoen inwoners een gesprek krijgt met de vicegouverneur van een provincie van 113 miljoen inwoners, zeker als we gevoelige onderwerpen willen bespreken.
- Hoe kijkt u terug naar de informatie bijeenkomst over de missie inzake de bespreking van de mensenrechten? De reacties op de vragen over mensenrechten werden of gepareerd of makkelijk afgedaan. Bij ons kruipt het gevoel alsof het belang en de noodzaak om dit soort zaken aan de orde te stellen vooraf met de delegatie weinig aan bod is geweest. Kunt u vertellen hoe deze kwestie vooraf is besproken met de delegatie en waren er bepaalde afspraken gemaakt?
Spijtig dat het bij u dit beeld is ontstaan van de bijeenkomst. GS heeft geen deel genomen aan de bespreking en hebben ook geen invloed op de reacties van de deelnemers gehad. Onze hele delegatie van de missie was via de individuele briefings op de hoogte van belang van arbeidsrechten in China. De deelnemers van de informatiesessie kenden het belang dat de Staten hecht aan mensenrechten. Zoals reeds gezegd hebben wij niet geprobeerd hun antwoorden te beïnvloeden laat staan dat er afspraken zijn gemaakt over die reactie.
- Is er al iets meer bekend over het bezoek van de gouverneur uit Guangdong naar onze provincie? Kunt u ook aangeven op welke wijze de bijeenkomst wordt georganiseerd om aan de gouverneur vragen te kunnen stellen over de mensenrechten situatie in zijn provincie en land?
Het mogelijke bezoek van de gouverneur is nog niet verder uitgewerkt. Gegeven de situatie van het wuhanvirus is het goed voorstelbaar dat de gouverneur Guangdong niet zal willen noch kunnen verlaten.

- De **ChristenUnie** wil bij de bespreking graag de motie 'Chinareis', zoals die door de Staten is aangenomen, betrekken en discussiëren over mensenrechten in het licht van dit bezoek aan Guangdong en de rapportage. In dat kader willen we ook graag met andere Statenleden en College in gesprek over de bijgevoegde aankondiging van het bezoek van de gouverneur van Guangdong aan Utrecht.
Conform motie 56 werkt GS momenteel aan een evaluatie van de relatie met Guangdong met daarin in ieder geval aandacht voor mensenrechten, alsook voor economische en duurzaamheidsaspecten. U heeft ons gevraagd om deze voorafgaande aan het debat in de Staten over de relatie met Guangdong aan u toe te sturen. Zoals hierboven aangegeven is het niet zeker dat de gouverneur komt.